

Hajfinne, fjord & champagnebestik

"Hjælp! jeg er samler". Det hed bankmanden og kunstsamleren John Hunovs(f.1936) udstilling på Randers Kunstmuseum i 1994, som jeg havde den fornøjelse at bese med alt fra samtidskunst til gummistøvler i regnbuefarver. Jeg er også samler og har de seneste måneder haft den glæde at kunne udvide min samling af design fra Jens Harald Quistgaards(1919-2008) hånd via arvegods. Men hvorfor ved vi danskere så forsvindende lidt om Quistgaard? Personligt har jeg købt en del bogværker om skandinavisk design, men Quistgaard er enten udeladt eller nævnt i få sætninger. Heldigvis havde filminstruktøren Stig Guldberg premiere, året efter hans død, med dokumentarfilmen "En gryde til min kone", hvor vi via interviews og research bliver klogere på designtalentet Quistgaard. Stig Guldbergs interesse for designeren blev vakt, da han købte et smukt bestik på loppemarked for få hundrede kroner i Aarhus. Det var et af gennembrudsværkerne, "Fjordbestikket".

"Fjord"

Quistgaard blev født ind i en kunstnerfamilie i København med dybe rødder i godt håndværk. Allerede som dreng viste han usædvanlige kunstneriske talenter og fik etableret et værksted i moderens køkken med ambolt og skruestik. Her producerede han smykker, dolke, tasker og keramik. Han blev først uddannet billedhugger af faderen Harald Quistgaard(1887-1979) og fik senere undervisning i tegning og sølvarbejde på Det Tekniske Selskabs Skole i København under Aage Rafn og Gustav Petersen.

Herefter fik han brød på bordet ved især at tegne portrætter og lave relieffer. Men i slutningen af 40'erne omfattede produktionen også bestik og køkkenredskaber i sølv og stål. I 1947 tegnede han sølvbestikket "champagne" for O. V. Mogensen, men mest folkelig udbredelse fik dåseåbneren med hajfinne for Raadvad i 1950, som fortsat ses i et hav af efterligninger. Gennembruddet som industriel designer blev dog med bestikket "Fjord" i 1953-54, som var det første af sin art der kombinerede rustfrit stål med skæfter af teaktræ. Omtrent samtidig havde han fået den idé, at skabe en gryde til sin forlovede, Grete. Grydemodellen var produceret i papirtyndt gips og en dag troppede han op på jernstøberiet i Frederiksværk for at få lavet den i jern med emaljebelægning. Det blev startskuddet til en international karriere. Gryden blev en del af serien "Anker-Line".

"Champagne"

"Ankerline"

Gryden blev præmieret med en guldmedalje ved Triennalen i Milano i 1954. Samme år fik Quistgaard Lunningprisen, som er en nordisk formgivningspris opkaldt efter den danske forretningsmand Frederik Lunning. Og minsandten om ikke også 1954 er året hvor Quistgaard bliver chefdesigner for det amerikanske firma Dansk Designs. Den amerikanske forretningsmand Ted Nierenberg tager til Europa på jagt efter designtalenter, og i København besøger han Dansk Kunsthåndværks Bibliotek, hvor han ser bestikket "Fjord", og trods Quistgaards afvisning af at få besøg af ham samme dag, tager Ted Nierenberg direkte ud til Quistgaard og efter aftenens og natten diskussioner er firmaet Dansk Designs etableret, hvor Quistgaard er ansat som chefdesigner de næste tre årtier. Samme år introduceres "Fjord" i New York. I 1955 ser grydeserien "Kobenstyle" så dagens lys, som for alvor stormer frem på det internationale marked, som ud over USA tæller Asien og Sydamerika.

"Kobenstyle"

Quistgaard formgav sammenlagt mere end 4000 produkter for det amerikanske firma. I dag er hans design en del af den faste samling på Museum for Modern Art i New York, som jeg havde den glæde at se for nogen år siden, ligesom han er repræsenteret på en lang række museer verden over. I slutningen af 1950'erne gik Jens Quistgaard i gang med at tegne og lede opførelsen af en stor villa i Armonk, nord for New York, for sin amerikanske kompagnon Ted Nierenberg. Quistgaard tegnede her alt, fra de store tagkonstruktioner og vinduespartier til dørgreb, badekar og spindeltrappe. Villaen stod færdig i 1961 som en demonstration af Quistgaards ideal om arkitektonisk helhed.

Quistgaards stil kan identificeres med bevægelserne "modern living" og "Scandinavian style" som havde deres glansperiode i slutningen af 50'erne og i 60'erne.

Hele min barndom stod Quistgaards karakteristiske messinglysestager, fra 1956, i vinduet og prydede stuen. Nu pryder de min, ligesom jeg tager en kop kaffe eller the af "Flamestone" fra 1958. Begge produceret for Dansk Designs.

Quistgaard flyttede fra USA i begyndelsen af 80'erne og flyttede herefter til Rom. I 90'erne gik turen så tilbage til Danmark, hvor han bosatte sig på Sydsjælland.

Af Quistgaards smukkeste arbejder kalder isspanden i teak fra 1958 på særlig opmærksomhed. Og netop i år er det 50 år siden "Stokkestolen" erobrede designskeres hjerter.

"Isspand"

"Stokkestol" produceret i palisander, forkromet stål og skind, for Nissen i Langå i 1966

I 2006 fik Quistgaard Det Store Hæderslegat fra Danmarks Nationalbanks Jubilæumsfond. I dag er Quistgaards designvarer i høj kurs blandt samlere og tilhængere af retrostil. Det vidner prisniveauet både nationalt og internationalt om. Længe leve Quistgaard-design!